

เกณฑ์การประเมินการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย

THE CRITERIA FOR THAI DIGITAL TELEVISION STATION EVALUATION

ไวยวุฒิ วุฒิอรรถสาร
Waiyawut Wuthiastarn

อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและภาพยนตร์ สาขาวิชาเทคโนโลยีทางภาพและเสียง
คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สร้างแนวทางการประเมินการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลและทำการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยเครื่องมือในการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อสร้างเกณฑ์ และตัวชี้วัดโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่การบริหารจัดการองค์กร การพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของประชาชน จากนั้นนำมาสอบถามตัวอย่างผู้ชมรายการทั่วประเทศจากจำนวน 33 ข้อคำถาม เมื่อทำการประเมินโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบกิจการจากสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล 20 ช่อง ผลการประเมินพบว่าสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่ประกอบกิจการมีคะแนนอยู่ระหว่าง 3.81 ถึง 4.42

ทั้งนี้สภาพของการประกอบกิจการยังอยู่ในห้วงเวลาแห่งเปลี่ยนผ่านจากแอนะล็อกสู่ดิจิทัลที่มีการออกอากาศในระบบแอนะล็อกด้วย ซึ่งผลกระทบดังกล่าวมีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยทำให้ผลการประกอบกิจการไม่สามารถเป็นไปตามแผนที่แต่ละสถานีกำหนดไว้ ซึ่งสภาพการณ์ที่เป็นอยู่นี้ย่อมส่งผลต่อการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลด้วย

ABSTRACT

This research aims to evaluate for assessing performance and achievement of the Thai digital television operation. The criteria was developed by In-depth interview. The Corporate management, Human Development, Compliance with laws and regulations, Consumer Protection and Participation of citizens were the criteria. The research surveyed the audiences from 33 Items and then In-depth interviewed to the key informant from Thai digital television stations include five criteria. The score of Thai digital television operation was between 3.81 to 4.42

Considering the transition from analogue to digital broadcasting were in this period. It got rid of the opportunity for growing up of performance and achievement

of the digital television in Thailand. The audience viewed programme from cable TV, Satellite TV and Internet TV. As a result, the operation can not be defined according to each station. This situation was inevitably impact to the Thai digital TV Broadcasting evaluation.

คำสำคัญ

การประเมิน โทรทัศน์ดิจิทัล สถานีโทรทัศน์

Keywords

Evaluate, Digital Television, Television Station

ความสำคัญของปัญหา

การประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลถือว่าการประกอบธุรกิจที่มีการลงทุนสูง เพราะนอกจากจะต้องใช้เงินลงทุนซื้ออุปกรณ์การผลิตรายการโทรทัศน์ซึ่งเป็นระบบดิจิทัลแล้ว ยังต้องมีบุคลากรดำเนินงานในสถานีจำนวนมากอีกด้วย เงินที่ใช้ในการลงทุนของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลยังรวมถึงเงินชำระค่าประมูลใบอนุญาตใช้คลื่นความถี่ซึ่งมีระยะเวลายาวนาน และการเข้าโครงข่ายเพื่อทำการกระจายสัญญาณซึ่งมีค่าใช้จ่ายรายเดือนเป็นจำนวนมหาศาล ดังนั้นในการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลจึงต้องได้รับการประเมินจากหน่วยงานหนึ่งซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลนั้นคือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

กสทช. เป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม สำหรับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กสทช. ดำเนินงานภายใต้ แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ พ.ศ. 2555 แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555-2559 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 เป็นต้น การกำกับดูแลสถานีโทรทัศน์ที่ประกอบกิจการฯ จึงถือเป็นภารกิจของ กสทช. ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากร รายการและผู้ประกอบกิจการ ตามแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555-2559 (ข้อ 5.5) และ พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 หมวด 5 ว่าด้วยการส่งเสริมและการพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มาตรา 51 ในข้อแรก ที่จำเป็นต้องดำเนินการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล

การประเมินสถานีโทรทัศน์ในต่างประเทศ อาจเป็นการสำรวจความพึงพอใจของผู้ชม ประเมินในเชิงเทคนิคที่ใช้ในรายการโทรทัศน์ รวมทั้งการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบกิจการ แต่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีองค์กรใดเป็นผู้ประเมินการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลมาก่อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างเกณฑ์การประเมินขึ้น การสร้างเกณฑ์ ในการประเมินใด ๆ ต้องระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจนซึ่งในการประเมินการประกอบกิจการกระจายเสียง

และกิจการโทรทัศน์ควรจะทำให้ความสำคัญต่อการประเมินเพื่อเสริมสร้างและกระตุ้นการพัฒนา
สถานีโทรทัศน์มากกว่าการประเมินเพื่อตรวจสอบหรือลงโทษ (นพดล ร่มโพธิ์, 2557)

การพิจารณาความหมายของ “การประเมิน” จำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับ “การวัดผล”
ซึ่ง การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดค่าตัวเลขให้กับสิ่งของหรือเหตุการณ์ใด ๆ อย่างมี
กฎเกณฑ์ตามระบบมาตรฐานวัด ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ใช้ดุลยพินิจ (Judgment)
และ/หรือ ค่านิยม (Value) ในการพิจารณาตัดสินคุณค่า ความเหมาะสม ความคุ้มค่า หรือสัมฤทธิ์ผล
ของเหตุการณ์ โครงการ หรือสิ่งอื่นใด หลังจากการเปรียบเทียบผลที่วัดได้โดยวิธีการใด ๆ ก็ตาม กับ
เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยควรมีแนวทางการประเมินอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแนวทางการประเมินการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย
2. เพื่อทำการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยแบ่งระยะของการวิจัยออกเป็น
4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 (การวิจัยเชิงคุณภาพ) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study)
โดยการศึกษาข้อกฎหมาย แผนแม่บทฯ เอกสาร รายงานประจำปี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษา
รวบรวมข้อมูลแนวทางการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบกิจการโทรทัศน์
ดิจิทัล โดยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ใน
ต่างประเทศ และศึกษาแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ พ.ศ. 2555 แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง
และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555-2559 ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์
พ.ศ. 2551

2. ระยะที่ 2 (การวิจัยเชิงคุณภาพ) วิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อสร้างเกณฑ์ และตัวชี้วัดโดย
การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น
ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินประสิทธิภาพ จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบกิจการ
กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำนวน 5 คน

3. ระยะที่ 3 (การวิจัยเชิงปริมาณ) สืบหาข้อมูลภาคสนามโดยการใช้แบบสำรวจความคิดเห็น
เห็นจากประชาชนทั่วประเทศ คัดเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นโดย
กำหนดให้มีความผันแปรได้ร้อยละ 1 จากจำนวนประชากร 50 ล้านคน ประกอบด้วยภาคเหนือ ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง (ตะวันออก-ตะวันตก) กรุงเทพฯและปริมณฑล จำนวน 5 ภาค
รวมจำนวน 5,197 ตัวอย่าง เพื่อสร้างองค์ประกอบ และตัวชี้

4. ระยะที่ 4 (การวิจัยเชิงคุณภาพ) ประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัล สถานีโทรทัศน์ดิจิทัล โดยทำการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ จำนวน 20 สถานี

ผลการวิจัย

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อแรกที่เป็นการสร้างแนวทางการประเมินการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย การวิจัยเริ่มจากการสร้างนิยามที่ได้จากการสำรวจเอกสาร (ระยะที่ 1) และนำไปสร้างนิยามเพื่อเป็นแบบสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินประสิทธิภาพและผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ระยะที่ 2) เพื่อค้นหาคำประกอบแล้วนำไปสร้างเป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยมีตัวชี้วัดจำนวน 33 ตัว ซึ่งนำมาสร้างเป็นข้อคำถามจากแบบสอบถาม (ระยะที่ 3) เมื่อทำการสอบถามกับประชาชนทั่วประเทศ สามารถนำผลมาแสดงในรูปแบบตารางในแต่ละองค์ประกอบได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการองค์กร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการองค์กร

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1.1 ผู้ประกอบกิจการควรคำนึงถึงความคุ้มค่าของการประกอบกิจการ	3.87*	.975
1.2 ผู้ประกอบกิจการควรบริหารงานในองค์กรอยู่รอด	4.02*	.818
1.3 ผู้ประกอบกิจการควรมีการใช้และปรับปรุงเทคโนโลยี/นวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.31	.788
1.4 ผู้ประกอบกิจการควรมีการใช้ทรัพยากร เทคโนโลยีร่วมกันในองค์กร	4.10*	.771
1.5 ผู้ประกอบกิจการควรประกอบกิจการให้ตรงตามประเภทของใบอนุญาต	4.35	.774
1.6 ผู้ประกอบกิจการควรคำนึงถึงคุณภาพของรายการที่ออกอากาศ	4.44	.768
1.7 ระดับความนิยมของสถานีควรเป็นองค์ประกอบในการประเมินประสิทธิภาพ	4.05*	.855
1.8 ภาพลักษณ์ของสถานีควรเป็นองค์ประกอบในการประเมินประสิทธิภาพ	4.02*	.838
1.9 รางวัลที่สถานีได้รับควรเป็นองค์ประกอบของการประเมินประสิทธิภาพ	3.96*	.884

หมายเหตุ: เครื่องหมาย (*) คือข้อที่ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ = 4.1353

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างต้องการให้สถานประกอบการ ตรงตามประเภทของใบอนุญาตและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อผลิตรายการที่มีคุณภาพ มากกว่า การมีภาพลักษณ์ที่ดีหรือระดับความนิยมของสถานี่รวมถึงรางวัลที่สถานี่ได้รับ ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ให้ความสำคัญว่าสถานี่จะต้องดำเนินกิจการให้อยู่ในสภาพความคุ้มทุน หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างอาจเห็นว่รูปแบบการดำเนินกิจการขององค์การนี้ไม่จำเป็นต้องอยู่ในลักษณะของการทำธุรกิจที่มีเป้าหมายเป็นการแสวงหาผลกำไรเป็นหลัก ผู้วิจัยยังคงเห็นว่าประเด็นตัวชี้วัดในเรื่องดังกล่าวยังอาจจะต้องคงไว้ (โกวิทย์ พวงงาม และคณะ, 2527)

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากร

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2.1 สถานี่ควรกำหนดโครงสร้างการเติบโตในสายงานของบุคลากร	3.96*	.775
2.2 การเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรสถานี่ควรคำนึงถึงความสามารถมากกว่าระบบอาวุโส	4.06*	.841
2.3 สถานี่ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน	4.11*	.791
2.4 สถานี่ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมองค์กรวิชาชีพหรือสมาคมวิชาชีพ	4.10*	.765
2.5 สถานี่ควรให้การคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของบุคลากรที่ชัดเจน	4.23	.760
2.6 สถานี่ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้รับใบรับรองการประกอบวิชาชีพ	4.30	.734
2.7 สถานี่ต้องมีมาตรการในการจัดหาผู้ผลิตรายการรายใหม่และรายย่อยอย่างชัดเจน	4.24	.756
2.8 สถานี่ต้องมีการแบ่งเวลาให้เข้าผลิตรายการตามเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด	4.31	.793

หมายเหตุ เครื่องหมาย (*) คือข้อที่ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ = 4.1667

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้สนใจในการเป็นสมาคมขององค์การที่ประกอบกิจการฯ โดยไม่เห็นถึงความสำคัญของการเติบโตในสายงานหรือการเลื่อนตำแหน่งหรือการมีกิจกรรมการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กร แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยยังคงเห็นว่าประเด็นในเรื่องการพัฒนาบุคลากรยังคงเป็นสิ่งสำคัญและจำป็นต่อการพัฒนาจึงเห็นว่าตัวชี้วัดในเรื่องดังกล่าวยังอาจจะต้องคงไว้ ขณะเดียวกันเรื่องของการรวมกลุ่มในรูปแบบของสมาคมก็ยังคงกำหนดไว้ในร่างประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง มาตรการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการและผู้ประกอบวิชาชีพ

สื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. (เนื่องจากเป็นร่างกฎหมาย จึงยังไม่ได้ระบุ) ผู้วิจัยยังคงเห็นว่าประเด็นตัวชี้วัดในเรื่องดังกล่าวยังอาจจะต้องคงไว้เช่นกัน ส่วนการคุ้มครองสวัสดิภาพของพนักงาน การมีใบรับรองการประกอบวิชาชีพ การมีมาตรการในการจัดหาผู้ผลิตรายการรายใหม่ และการแบ่งเวลาให้เข้าผลิตรายการตามเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนด ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพิจารณา (โกวิทย์ พวงงาม และคณะ, 2527)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3.1 สถานีต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขใบอนุญาตอย่างเคร่งครัด	4.35	.781
3.2 สถานีต้องกำหนดมาตรการในการให้ความเป็นอิสระกับผู้ผลิตรายการ	4.06*	.809
3.3 สถานีต้องมีมาตรการในการส่งเสริมผู้ผลิตรายการ	4.15*	.767
3.4 สถานีต้องจัดทำผังรายการที่มีความหลากหลายกระจายตามกลุ่มผู้ชม/ผู้ฟัง	4.32	.748
3.5 สถานีต้องจัดให้มีระดับความเหมาะสมของรายการ	4.32	.749

หมายเหตุ เครื่องหมาย (*) คือข้อที่ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ = 4.2426

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างยังไม่ได้ให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมผู้ผลิตรายการหรือการให้ความเป็นอิสระกับผู้ผลิตรายการ เนื่องจากการผลิตรายการเป็นเรื่องที่เฉพาะทางเกินกว่าที่ประชาชนทั่วไปจะสามารถเห็นภาพโดยรวมได้ ลักษณะของกระบวนการทางการผลิตรายการที่ซับซ้อนและมีลักษณะเป็นวิชาชีพเฉพาะนี้จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเข้าใจจึงไม่เห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญจำเป็น ตรงกันข้ามกับการพิจารณารายการที่เป็นผลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว (รายการโทรทัศน์) กลุ่มตัวอย่างสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมและสามารถให้ความเห็นได้ เช่น ระดับความเหมาะสมของรายการ (เรตติ้ง) และรายการที่มีความหลากหลาย (ประเภทของรายการ) เป็นต้น ทั้งนี้สถานีต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขใบอนุญาตอย่างเคร่งครัด ในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้ผลิตรายการและการส่งเสริมผู้ผลิตรายการ ผู้วิจัยเห็นว่ายังคงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการที่จะได้รายการที่มีความหลากหลาย ผู้ผลิตจำเป็นที่จะต้องได้รับความเป็นอิสระและได้รับการส่งเสริมจากผู้ประกอบกิจการฯ ดังนั้นผู้วิจัยยังคงเห็นว่าประเด็นตัวชี้วัดในเรื่องดังกล่าวยังอาจจะต้องคงไว้ (โกวิทย์ พวงงาม และคณะ, 2527)

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างกลไกคุ้มครองผู้บริโภค

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านการสร้างกลไกคุ้มครองผู้บริโภค

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
4.1 สถานีควรจัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน	4.27*	.782
4.2 สถานีควรจัดให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์	4.36	.755
4.3 สถานีควรกำหนดให้มีแนวทางในการคุ้มครองผู้บริโภค และมีการแจ้งให้ประชาชนรับทราบ	4.36	.749
4.4 สถานีควรจัดทำรายงานด้านการรับเรื่องร้องเรียนและ คุ้มครองผู้บริโภค	4.27*	.778

หมายเหตุ เครื่องหมาย (*) คือข้อที่ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ = 4.3185

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างยังไม่ได้ให้ความสำคัญในช่องทางหรือการจัดทำรายงานด้านการรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภค อาจเป็นเพราะสามารถร้องเรียนโดยตรงกับ กสทช. ได้โดยตรง แต่ประชาชนกลับให้ความสำคัญกับกลไกในการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ และมีแนวทางในการคุ้มครองผู้บริโภคและมีการแจ้งให้ประชาชนรับทราบ ดังนั้นในเรื่องการมีช่องทางที่เป็นเสมือนต้นน้ำก็อาจยังคงจำเป็นต้องมีอยู่เนื่องจากถูกกำหนดไว้ในมาตร 51 พระราชบัญญัติ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ส่วนการทำรายงานด้านการรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคอาจเป็นสิ่งที่ยังต้องรายงานสู่สาธารณชน ซึ่งผู้ชมคาดหวังให้แต่ละสถานีต้องรายงานให้สาธารณะรับรู้ (ไวกิจย์ พวงงาม และคณะ, 2527)

องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน
5.1 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ขณะที่รายการออกอากาศ	4.01	.874
5.2 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำผังรายการ	3.63*	.976
5.3 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ	3.67*	1.008
5.4 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเนื้อหา รายการที่ขัดต่อกฎหมายหรือละเมิดศีลธรรม	4.13	.852
5.5 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการช่วยเหลือ สังคมของสถานี	4.15	.818
5.6 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการจัดระดับความนิยมของ สถานี	4.04	.874
5.7 สถานีควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานี	4.14	.856

หมายเหตุ เครื่องหมาย (*) คือข้อที่ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบ = 3.9720

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ เพราะเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการ เนื่องจากเป็นวิชาชีพเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันมีกลุ่มประชาชนที่มีความตื่นตัวในด้านนี้มากขึ้น ดังจะเห็นว่ามีรายการที่มีลักษณะที่ให้ประชาชนร่วมผลิตรายการ เช่น รายการสำนักข่าวพลเมือง ส่วนการไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำผังรายการของกลุ่มตัวอย่าง ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีผู้ประกอบการฯ เพียงรายเดียว คือ ไทยพีบีเอส ที่มีการเปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำผังรายการ เนื่องจากปฏิบัติตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 (ซึ่งไม่ได้อยู่ในสถานีโทรทัศน์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในงานวิจัย) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นขณะที่รายการออกอากาศ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเนื้อหารายการที่ขัดต่อกฎหมายหรือละเมิดศีลธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการช่วยเหลือสังคมของสถานี เปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการจัดระดับความนิยมของสถานี เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานี (ไกรวิทย์ พวงงาม และคณะ, 2527)

จากนั้นเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ทำการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของ
สถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย เมื่อนำเกณฑ์ที่ได้มาทำการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่ได้รับ
ใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทธุรกิจ จำนวน 20 สถานี (ระยะที่ 4) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร
รวมถึงการรับข้อมูลทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้โดยวิธีการปกติ
นอกจากนั้นยังมีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์
นำมาพิจารณาคะแนนโดยการจัดลำดับของสถานีที่ดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ ใน
การบริหารจัดการองค์กร การพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีกลไกการ
คุ้มครองผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของประชาชน จากนั้นจัดลำดับสถานีฯ ได้ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทธุรกิจ ประจำปี 2558

ชื่อ	หมวด	การบริหารจัดการองค์กร	การพัฒนาบุคลากร	การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย	กลไกการคุ้มครองผู้บริโภค	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ค่าเฉลี่ย
CH 7 HD	คมชัดสูง	3.88	5.00	3.00	4.20	5.00	4.42
MCOT HD	คมชัดสูง	3.50	4.50	4.00	4.40	4.50	4.13
NOW 26	คมชัดปกติ	3.88	3.50	5.00	4.40	4.50	4.05
CH 8	คมชัดปกติ	3.75	5.00	3.33	4.20	4.00	4.05
THAIRATH	คมชัดสูง	3.75	4.00	4.33	4.80	5.00	3.95
CH 3SD	คมชัดปกติ	4.25	3.50	4.33	3.80	4.50	3.94
PPTV	คมชัดสูง	4.29	4.50	4.67	4.00	4.50	3.92
ONE	คมชัดสูง	4.00	4.00	4.33	4.20	4.00	3.91
CH 3HD	คมชัดสูง	3.88	3.50	3.33	3.80	4.50	3.90
SPRINGNEWS	ข่าวสาระ	3.38	5.00	4.67	4.00	4.50	3.90
MCOTFAMILY	เด็ก	3.63	4.50	4.33	4.40	4.50	3.90
BRIGHTTV	ข่าวสาระ	3.63	4.50	4.33	4.00	5.00	3.83
TNN 24	ข่าวสาระ	3.63	3.50	4.67	4.40	4.50	3.80
NATION	ข่าวสาระ	3.38	4.50	4.00	4.40	4.50	3.79
GMM 25	คมชัดปกติ	3.88	4.00	4.33	4.20	4.00	3.77
MONO 29	คมชัดปกติ	3.75	2.50	4.67	4.00	5.00	3.77
TRUE 4 YOU	คมชัดปกติ	3.75	3.50	3.33	4.80	4.50	3.76
NEWTV	ข่าวสาระ	3.38	4.00	4.67	3.80	4.50	3.70
VOICETV	ข่าวสาระ	3.50	5.00	4.33	4.40	4.50	3.92
CH 3FAMILY	เด็ก	4.00	3.50	4.33	3.80	4.50	3.81

หมายเหตุ: บางสถานีไม่สะดวกให้สัมภาษณ์เนื่องจากเหตุผลในการรักษาความลับทางธุรกิจ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประเมินการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยผู้วิจัยสามารถสร้างเกณฑ์เพื่อการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล ซึ่งเริ่มจากการวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ประกอบที่ต้องทำการประเมินในแต่ละด้าน เมื่อนำมาเรียบเรียงเป็นค่านิยามเพื่อใช้ในการประเมินสถานีโทรทัศน์ ซึ่งสามารถกำหนดนิยามในแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง การดำเนินการด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมอย่างคุ้มค่า เพื่อความอยู่รอด โดยพิจารณาจากผลประกอบการ มีผลงานเป็นที่พึงพอใจ มีการบริหารความเสี่ยง มีกลไกควบคุมจรรยาบรรณ และการส่งเสริมการแข่งขันอย่างเสรีเป็นธรรม

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาบุคลากร หมายถึงการกำหนดโครงสร้างที่ส่งเสริมการเติบโตในสายงาน มีการฝึกอบรมมีการส่งเสริมการรวมกลุ่ม/องค์กรวิชาชีพ มีการคุ้มครองสวัสดิภาพและสวัสดิการในการทำงาน มีใบรับรองการประกอบวิชาชีพ

องค์ประกอบที่ 3 การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย หมายถึง การปฏิบัติตามเงื่อนไขของใบอนุญาตแต่ละประเภท มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการจัดหาผู้ประกอบการรายใหม่/รายย่อยและมีการประกาศให้ทราบอย่างแพร่หลาย โดยผู้ผลิตรายการสามารถมีอิสระในนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ มีมาตรการในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้พัฒนาศักยภาพอย่างเสมอ มีการจัดสัดส่วนผังรายการตามเกณฑ์ที่ กสทช. กำหนดและกระจายตามกลุ่มผู้ฟัง โดยมีการกำหนดระดับความเหมาะสมของรายการ

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างกลไกคุ้มครองผู้บริโภค หมายถึงการมีช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน ผู้ชม/ฟังมีความพึงพอใจมีกลไกในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน มีแนวทางในการคุ้มครองผู้บริโภค และมีรายงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความสะดวกในการรับชม การมีส่วนร่วมในรายการ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผังรายการ การมีส่วนร่วมในการผลิตเนื้อหารายการ การมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเนื้อหา การมีส่วนร่วมกิจกรรมของสถานี และการมีส่วนร่วมประเมินความนิยม

องค์ประกอบเหล่านี้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการซึ่งมีเป้าหมายในการมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ อันประกอบด้วยการพัฒนาคุณภาพบุคลากร รายการ และผู้ประกอบการเพื่อให้ตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งสองฉบับ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้ประกอบวิชาชีพอย่างมีความรับผิดชอบและคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ (2) เพื่อพัฒนาคุณภาพรายการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และ (3) เพื่อพัฒนาคุณภาพการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555-2559) นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้มีการจัดการประเมินความมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ความหลากหลายของการแสดงความเห็น การให้บริการคนพิการและคนด้อยโอกาส การรับเรื่องร้องเรียน

โอกาสของการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ (พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551) การประเมินคุณภาพรายการนี้มีความคล้ายคลึงกับการประเมินคุณภาพรายการโทรทัศน์ในญี่ปุ่นเริ่มต้นเมื่อ ค.ศ. 1961 โดย A.C. Nielson เป็นเกณฑ์รูปแบบดั้งเดิมที่รับมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 (Sakae Ishikawa (1996) อ้างถึงในโกวิท พงงาม และคณะ, 2557) แต่ต่อมาการประเมินได้แบ่งออกเป็นรูปแบบย่อย ได้แก่ (a) การสำรวจความพึงพอใจของผู้ชมกลุ่มย่อยโดยใช้ฐานการวิจัยแบบการตลาด (b.) การประเมินในเชิงเทคนิคที่ใช้ในรายการโทรทัศน์ (c.) การใช้ฐานทางจิตวิทยาวิเคราะห์ปฏิกิริยาของผู้ชมต่อรายการโทรทัศน์ (d.) การวิพากษ์รายการโทรทัศน์ผ่านวารสารต่าง ๆ (Sakae Ishikawa (1996)

แต่อย่างไรก็ดีหลายประเทศที่มีองค์กรกำกับดูแลกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต่างก็มีการใช้วิธีพิจารณาของหน่วยงานในกำกับของตน เช่น Ofcom (Office of Communications) ของสหราชอาณาจักร เช่นเดียวกับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ BBC กลับใช้การกำกับดูแลปฏิบัติงานของสถานี BBC ในสังกัดของตนเอง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นวิธีการกำกับดูแลตนเองหรือ Self-regulation (พรชชา รอดอาตม์ และคณะ, 2558) ส่วนในประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานที่ทำการประเมินดังกล่าว ซึ่งในบทความวิจัยนี้ได้ทำการเสนอวิธีการประเมินที่มาจากการสร้างเกณฑ์การประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย ได้แก่การบริหารจัดการองค์กร การพัฒนาบุคลากร การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย มีกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมของประชาชน

การจัดลำดับสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยพบว่า ระดับคะแนนในองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านในแต่ละสถานีมีความแตกต่างกัน เช่น องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการองค์กร พบว่า สถานีโทรทัศน์ที่มีการดำเนินกิจการมาก่อนหรือมีเงินทุนในการดำเนินกิจการสูงจะมีคะแนนในระดับสูง เช่น PPTV (4.29) และ CH 3SD (4.25) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายของแต่ละสถานีจะได้คะแนนในระดับสูงและมีบางสถานีที่ยังมีระดับคะแนนต่ำเนื่องจากยังมีการถูกร้องเรียนหรือได้รับการท้วงติงจาก กสทช. ในการดำเนินกิจการโทรทัศน์ ส่วนองค์ประกอบด้านการสร้างกลไกคุ้มครองผู้บริโภคแต่ละสถานีมีพิสัยของคะแนนไม่แตกต่างกันมาก (3.80 – 4.80) แสดงให้เห็นว่าทุกสถานียังให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองผู้บริโภค สอดคล้องกันกับการให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนแต่ละสถานีมีพิสัยของคะแนนไม่แตกต่างกันมาก (4.00 – 5.00) ทำให้ระดับคะแนนของแต่ละสถานีมีคะแนนใกล้เคียงกัน แต่ที่น่าสังเกตคือระดับคะแนนในองค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากรมีความแตกต่างกันมากที่สุด (2.50 – 5.00) ทำให้มีพิสัยของคะแนนแตกต่างกันถึง 2.5 เนื่องจากแต่ละสถานีมีนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้ว่าในสภาพความเป็นจริงผู้ที่ประกอบอาชีพด้านนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงที่ทำงานสูง (Turnover) ทำให้บางสถานีเกิดปัญหาด้านขาดแคลนบุคลากร

ถึงอย่างไรก็ดีผู้วิจัยเห็นว่าในการประเมินครั้งนี้ นอกจากจะพิจารณาประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์เป็นหลักในการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของการประกอบกิจการฯ ที่กำลังอยู่ในห้วงเวลาแห่งเปลี่ยนผ่านจากแอนาล็อกสู่ดิจิทัล ซึ่งส่งผลให้การแพร่ภาพโทรทัศน์ภาคพื้นดินในระบบดิจิทัลดำเนินไปในขณะที่ยังมีการออกอากาศในระบบแอนาล็อกด้วย นอกจากนี้การที่ผู้ชมรายการโทรทัศน์ยังสามารถชมรายการผ่านทางระบบเคเบิล ชมรายการผ่าน

ระบบแพร่สัญญาณผ่านดาวเทียม และชมรายการผ่านอินเทอร์เน็ต ปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อ การประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทย โดยส่งผลต่อการประกอบกิจการในระบบดิจิทัลทั้ง 24 ช่อง ซึ่งผลกระทบดังกล่าวมีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมโทรทัศน์ดิจิทัลในประเทศไทยทำให้ผลการ ประกอบกิจการไม่สามารถเป็นไปตามแผนที่แต่ละสถานีกำหนดไว้ นอกจากนี้ส่วนหนึ่งยังมาจากการ ดำเนินงานทางด้านการกำกับดูแลของ กสทช. เช่นการให้ส่วนลดจากคูปอง หรือกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อต่อ การประกอบธุรกิจ ทำให้ผู้ชมรายการโทรทัศน์หันไปชมรายการผ่านทางช่องทางอื่น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผลการประเมินนี้จึงยังไม่อาจสรุปได้ว่าสถานีใดมีการประกอบกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลได้ดีกว่าสถานีอื่น อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลวิจัยไปใช้ ในการประเมินควรทำซ้ำอีกครั้งเนื่องจาก กสทช. เพิ่ง ดำเนินการเรียงหมายเลขช่องให้ตรงกันระหว่างกรับสัญญาณภาคพื้นและผ่านจานดาวเทียม อาจมี ผลต่อคะแนนต่าง ๆ เช่น เรตติ้ง
2. ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการประเมินสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทุกปี เนื่องจาก ในครั้งนี้เป็นการประเมินเมื่อสถานีโทรทัศน์ดำเนินกิจการในปีแรก ซึ่งยังอยู่ในช่วงการเริ่มต้นสร้าง จำนวนผู้ชมที่ติดตามรายการ อาจมีผลต่อคะแนนต่าง ๆ เช่น เรตติ้ง

บรรณานุกรม

- โกวิท พวงงาม และคณะ. (2557). การประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบ
กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์. ม.ป.พ. (เอกสารสำเนา).
- นพดล ร่มโพธิ์. (2557). การวัดผลการปฏิบัติงานองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรษา รอดอาตม์ และคณะ. (2558). การประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการประกอบ
กิจการโทรทัศน์ดิจิทัล. ม.ป.พ. (เอกสารสำเนา).
- พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551., เอกสารสำเนา.
- แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2555-2559., เอกสารสำเนา.
- บริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 28 ตุลาคม 2558)
- บริษัท จีเอ็มเอ็ม เอช ดี ดิจิทัล ทวี จำกัด (ผู้บริหารส่งข้อมูลทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์วันที่ 19 พฤศจิกายน 2558)
- บริษัท ดีเอ็น บรอดคาสต์ จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 23 กันยายน 2558)
- บริษัท ทริปเปิล วี บรอดคาสท์ จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558)
- บริษัท ทู ดีที จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 8 ตุลาคม 2558)
- บริษัท ไทยนิวส์ เน็ตเวิร์ก จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 8 ตุลาคม 2558)
- บริษัท บางกอก มีเดีย แอนด์ บรอดคาสต์ จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 17 กันยายน 2558)
- บริษัท บีอีซี-มัลติมีเดีย จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558)
- บริษัท โมโน บรอดคาสท์ จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 20 ตุลาคม 2558)
- บริษัท วอยซ์ทีวี จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 1 ธันวาคม 2558)

บริษัท สปริงนิวส์ เทเลวิชั่น จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 6 ตุลาคม 2558)

บริษัท อาร์.เอส. เทเลวิชั่น จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 10 ตุลาคม 2558)

บริษัท อสมท. จำกัด (มหาชน) (ผู้บริหารส่งข้อมูลทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์วันที่ 10 ตุลาคม 2558)

บริษัท เอ็นพีซี เน็กซ์ วิชั่น จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 28 ตุลาคม 2558)

บริษัท 3 เอ. มาร์เก็ตติ้ง จำกัด (สัมภาษณ์ผู้บริหารวันที่ 20 ตุลาคม 2558)